

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Ved

Stiftsprovst, Kongelig Confessionarius

Dr. th. Just Henrik Paullis

Bordefærd

i Frue Kirke den 17de Juli 1865.

Af

Dr. S. Martensen,
Biskop over Sjællands Stift.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel.

Thieles Bogtrykkeri.

1865.

Ved

Stiftsprovst, Kongelig Confessionarius

Dr. th. Just Henrik Paullis

Tordesfærd

i Frue Kirke den 17de Juli 1865.

Af

Dr. H. Martensen,
Biskop over Sjællands Stift.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (S. Høgel).

Thiele's Bogtrykkeri.

1865.

Guds Villie skee! — Thi, christelige Forsamling, jeg veed intet Bedre at sige ved denne Baare, at vore sørgende Hjerter dog maatte styrkes ved Ydmyghed og Tro. Menigheden sørger ved den elskede, den dyrebare Lærers Bortgang, hvis Køst saa ofte har lndt i denne Helligdom til Opbyggelse, Formaning og Trøst; og med den almindelige Sorg, med Menighedens Sorg forener sig Kongens og Kongehusets, for hvilket denne Heden-gangne har været en trofast Sjælesørger og hvor hans Minde vil bevares i Velsignelse. Hans Medtjenere sørge og ikke blot hans Medtjenere ved denne Menighed og i dette Stift, men mange trindtomkring i vort Land, der vare forbundne med ham i Landens Eenhed og som i ham erkjendte en af den danske Kirkes nidkjæreste og rigest begavede Tjenere. Og haabefulde Sønner staae faderløse ved denne Baare, og Brødre og Venner begræde Tabet af ham, der var saa Meget for dem; og hisset i Hjemmet sidder den sørgende Hustru og de sørgende Søstre. Visseelig, han som her hviler hørte til de Mennesker, der have været Meget for Mange;

og for vore, for Menneskenes Dine synes hans Vortgang at være alt for tidlig, vort Tab uerstatteligt. Hvad skulle vi sige? Hvad skulle vi vel sige uden dette simple, eenfoldige Ord: Guds Villie skee! sige det med ydmyge, troende, gudhengivne Hjerter. Og dersom han som her hviler, og hvis Læber ere forstummede, kunde opløste sin Røst iblandt os, vilde han ikke sige os det Samme? Vilde han da ikke ogsaa vise os hen til ham, som er sin Menigheds evige Herre og Hoved, til Jesus Christus som igaar og idag og i al Evighed er den Samme, og som er riig nok for alle dem, som ham paafalde, riig nok paa Aandens og Raadens Gaver, mægtig til at opvække sig nye Redstaber til sin Menigheds Opbyggelse? Vilde han da ikke sige os, at vi ikke skulde sørge som de Andre, der ikke have Haab? Ja, vilde han ikke formane os med Apostelens Ord, hvormed han saa ofte har formanet os: Siger altid Gud og Faderen Tak for alle Ting i den Herres Jesu Navn! Siger Tak ogsaa paa Sorgens Dag! Saa ville vi da ogsaa, om end Mange iblandt os maae gjøre det igjennem Taarer, sige det med ydmyge og troende Hjerter: Herrens Navn være Lovet, hans, hvis Veie altid ere de viseste og bedste; ville sige Gud og Faderen Tak i den Herres Jesu Navn, ogsaa for Alt hvad han har givet os i denne sin tro Tjener, der nu er indgangen til sin Herres Glæde!

Apostelen Paulus figer et Sted, hvor han handler om Tjenesterne i Guds Kirke: de som tjene vel i Menigheden, bane sig selv en god Vej og erhverve sig en stor Frimodighed i Troen paa Christum Jesum*). Hvilken riig og glædelig Anvendelse har dog dette Ord paa det Liv, som her ligger affluttet for os, ligesaa den Dag da den unge Mand, nyligt indviet til Tjenestens Gjerning, der allerede tidligt forsvævede ham som hans Livs Maal, fremtraadte i en af denne Hovedstads Kirker til at forkynde Christi Evangelium, samlede en stor Kreds af Tilhørere, der følte sig taltale af det Troens og Kjærlighedens Liv, den Bønnens og Takfigelsens Aand, der aandede igjennem hans Tale, ligesaa hiin Dag og indtil hans Livs den sidste Dag! Thi visselig, han har banet sig en god Vej, ikke blot til de høiere Trin af Tjenestens Gjerning, af det Kirkelige Embede, ikke blot til Menneskers Agtelse og Kjærlighed, der paa ethvert Trin af hans Virksomhed i saa rigt Maal blev ham til Deel, men, hvad der ogsaa er Apostelens dybere Mening, han har banet sig en god Vej til sin Herre og Frelseres Samfund, til sin egen Fuldkommelse og Saliggjørelse, til de høiere Trin af det indvortes Liv, til en stor Frimodighed i Troen paa Jesum Christum, fordi han gjennem den lange Varræffe,

*) 1 Tim. 3, 13.

som nu er affluttet, har tjent vel i Menigheden. Og jeg spørger Eder, I som gennem de mange Aar have hørt hans Forkyndelse af Christi Evangelium i Menighedens Forsamling, og I hvilke han i det stille Kammer har trøstet og formanet, hvis Glæder og Sorger han har baaret paa sit Hjerte; og I hans Medtjenere, Ældre og Yngre, hvilke han saa ofte har været til Bestyrkelse, har han ikke tjent vel i Menigheden? Gud være lovet, vi kunne sige det ved hans Grav: han har prædiket Christi Evangelium reent og puurt, har prædiket det i Tro, i Christi inderlige Kjærlighed; og hvad enten vi tænke tilbage paa hine Dage, da vi samledes om hans Prædikestol i Slotscapelet, eller paa de Dage, i hvilke han forkyndte Ordet i denne Helligdom, have vi ikke gennem hans Tale, til vor Opbyggelse og Bekræftelse i det indvortes Menneſte, modtaget uforglemmelige Indtryk af Christi Kjærlighed, af det Naadens Evangelium, at saa haver Gud elsket Verden, at han hengav sin eenbaarne Søn paa det at hver den som troer paa ham ikke skal fortabes, men have et evigt Liv? uforglemmelige Indtryk af Evangeliets ophøiede Genfold, idet hans Tale, ikke ved menneskelig Viisdoms overtalende Ord, men ved Sandhedens Aabenbarelse, ved ukonſtlet Hjertelighed og Underlighed anbefalede sig for vor Samvittighed, anbefalede sig for Viſe og Genfoldige. Han har prædiket

Christi Evangelium i Eenfold, i Oprigtighed og Sandhed; og hvad der paa en saa søregen Maade drog os til ham, var det dog ikke tillige dette, at vi havde en levende Fornemmelse af, at den, som her talede til os, han talede af Erfaring, talede som den, der selv havde søgt og fundet sin Frelser, og at der i ham var en Sjæl, som i en god Samvittighed paa sig selv kunde anvende sin Herres og Frelser's Ord: Hver den som er af Sandheden hører min Røst, en Sjæl, der mindede os om hiin Nathanael, hvem Herren saae under Figentræet i den eensomme Time og om hvem han sagde: See, det er sandelig en Israelit, i hvem der ikke er Svig! Var det ikke dette Nathanaels-hjerte, denne Reenhed og Redelighed af inderste Grunde, var det ikke denne Kjærlighed af et reent Hjerte og en god Samvittighed og en ustrømtet Tro, der drog os til ham, og som ogsaa drog de Unge til ham, hvilke han underviste i den Sandhed som hører til Gudfrugtighed, og iblandt hvilke saa Mange, efterat de ere blevene Mand og Hustruer, velsigne hans Ihukommelse! Han har prædiket Christi Evangelium i Christi inderlige Kjærlighed, som den der kunde sige: Christi Kjærlighed tvinger os; i en sand og alvorlig Bekymring for Menneskenes Sjæle. Og naar vi da mindes den Kjærlighedens, Mildhedens og Sagtmodighedens Aand, som var i ham, da ville vi dog ikke glemme, at hans Tale og Færd ogsaa

vidnede om Kraftens Mand, vidnede om, at Troens Bæsen er Fasthed. Thi ikke var hans Tale og Færd som deres, der ligesom Røret drives hid og did af Tidsaandens Binde, af ethvert Lærdoms Veir. Han lærte altid det Samme, holdt fast ved Grundformen af den funde Lærdom, og kunde vidne det for sin Menighed: Jeg haver Intet forholdt Eder, jeg har forkyndt Eder alt Guds Raad. Og hvor det gjaldt om at hævde og forsvare vor evangelisk-lutherske Bekjendelse mod gamle og nye Wildfarelser, hvor det gjaldt om at forsvare vor evangeliske Folkekirke mod opløsende Bestræbelser, der veeg han ikke tilbage, men frembar Vidnesbyrdet med al Frimodighed og Fasthed. Og da ville vi ogsaa mindes den Kundskabens Mand som var i ham. Thi som han vidste det, at det christelige Liv kun er det funde Liv, naar det er forenet med den sande evangeliske Lære, saaledes erkjendte han ogsaa, at Skrifternes Granskning, at Videnskabens Dyrkelse er en ueftergivelig Fordring til Ordets Tjenere. Og skjøndt de Arbeider han her har efterladt sig kun ere faa, dog vedblev hans Lyse, for alt Sandt og Godt og Skjønt modtagelige Mand, at tilegne sig Kundskabens og Erkjendelsens Skatte, og Intet af Betydning i Mandens Verden var fremmed for ham; og mange af vor Højskoles yngre Sønner, hvilke han har veiledet til Prædikeembedet, mindes med Taknemmelighed den

dannende og vækkende Indvirkning, der fra ham er udgangen til dem, det være sig igjennem det belærende Foredrag, det være sig igjennem den venlige Samtale. Han har tjent vel i Menigheden, idet han indtil det Sidste har arbejdet i Ordet og Læren, og derhos udført sit vigtige Forstanderembede i Krafts og Kjærligheds og Sindigheds Aand; men da har han ogsaa tjent vel i Menigheden, idet han ikke blot offentligt har forkyndt Ordet, men ogsaa i Husene har opbygget Glade og Bedrøvede, har trøstet raadeløse Samvittigheder, trøstet og formanet de Syge og Sorrigfulde, lyst Christi Evangeliums Fred over de Døendes Veie. Og stor, ualmindelig stor var den Naadegave som Herren her havde skjænket ham til Sjælesørgerens Gjerning, til at formane, raade, paamine, straffe med al Sagtmodighed, saa at Mennesker kunde forbedres deraf, trøste og berolige bekymrede og anfægtede Sjæle. Men Naadegaven som var i ham, den kom han ogsaa til at brænde ved en utrættelig Nidkjærlighed, en aldrig standfende Arbeidsomhed; thi, som han selv saa ofte udtalte det, kun deri satte han sit Livs Bestemmelse: at være en Tjener, Guds og Menighedens Tjener. Vi kunne vistnok sige, at denne hans tjenende, selvopoffrende Kjærlighed til Menneskene, der paa saa mange Maader søgte hen til ham og kaldte ham til sig, denne hans store Beredvillighed til at bære Andres Byrder, har

været en medvirkende Årsag til hans tidlige Vortgang. Thi Naadegaven, som var ham skjænket, har ogsaa han maattet bære i et skrøbeligt Åar.

Men da har det ogsaa paa ham paany skullet bevise sig, at Gud er mægtig i de Svage. Thi idet han er vedbleven at tjene vel i Menigheden, har han ogsaa ved Guds Naade banet sig selv en god Bei til sin Herres og Frelser's Samfund, til sin egen indre Fuldkommelse og Modnelse for Guds Rige. Thi skjøndt hans Legeme i de sidste Åar mere og mere blev nedbrudt, skjøndt han saa ofte maatte sukke under Forfrænkeli ghedens Lov, dog opfyldtes det klarligt paa ham: Om end vort udvortes Menneſte fordarves, dog fornyes det indvortes Menneſte Dag for Dag, fornyes i Tro, i Haab, i Kjærlighed til Gud og Menneſker, i Taalmodighed og Sagtmodighed og Gudhengivenhed. Og Gud være lovet, vi kunne ſige det i Menighedens Forsamling: Han har banet sig en god Bei til en christelig, en ſalig Død, hvis Shukommelse ſkal være til Opbyggelse for Mange. Thi hans Gud, ſom fra Barndommens Dage ſaa faderligt førte ham, gav ham endnu paa det Sidſte den Naade, med ſtor Frimodighed at kunne bekjende ſin Herre og Frelſer, at kunne tale Kjærlighedens og Formaningens Ord til ſine Nærmeste, kunne vidne det for dem med en ſtor Frimodighed i Troen: „Seg holder for, at den nærværende Tids Videlſer ikke

ere at agte mod den Herlighed, som skal aabenbares paa os**), formane dem med det hellige Ord, at „alle Ting maae tjene dem til Gode, som elske Gud“,**) og at „uden Faderens Villie falder ikke een Spurv til Jorden“.***) Hans Gud og trofaste Frelser gav ham endnu paa det Sidste den Naade at kunne nyde den hellige Nadvere med sine Nærmeste; og da han havde taget det velsignede Brød og drukkert af den velsignede Kalk, fik han Naade til endnu i Dødens Time med en stor Frimodighed i Troen at gjentage Ordene af den gamle, kjære Psalme:

„Tak for al din Fødselsglæde,
Tak, o Jesu, for dit Ord,
Tak for Daabens hellig' Bæde,
Tak for Naaden ved dit Bord,
Tak for Dødens bittre Bæ,
Tak for din Opstandelse,
Tak for Himlen Du har inde,
Der skal jeg Dig see og finde.“

Saa, elskede, i Herren hensovende Ven! der skal Du ham see og finde, der har Du fundet Ham, om hvem Du saa ofte har vidnet, naar Du paa Paaskedagen stod frem i Menighedens Forsamling med Evangeliet om hans herlige Opstandelse fra de Døde og om Faderens Huus med de mange Boliger, hvor han er gangen hen

*) Rom. 8, 18. **) Rom. 8, 28. ***) Matth. 10, 29.

til at berede os Sted, talede det ind i vore Hjerter: Hvi søge I den Levende blandt de Døde? Han er ikke her, han er opstanden. Der skal Du see ham som han er, Ham, hvis Herlighed vi her kun see som i et Speil, men hisfet skulle stue Ansigt til Ansigt. Der skal Du ogsaa hos Ham see og finde alle de forudgangne Kjære, der med Dig vare forbundne i den samme Tro, skal med dem tjene i den høiere, himmelske Helligdom, af hvilken denne jordiske kun er en Afbildning og en Skjgge. Men Du hans Menighed, tag dette hans Troes, hans Kjærligheds, hans Taffigelses Vidnesbyrd, tag det som et Kjærlighedens Efterladenskab ogsaa til Dig, tag det som et Minde om den elskede Lærer, som det sidste, det afsluttende Ord paa Alt, hvad han har prædiket i denne din Forsamling, og bevar det i et godt og troende og kjærligt Hjerter. Thi han har aldrig prædiket opbyggeligere og skjønnere, har aldrig med mere indtrængende, med mere overbevisende Kraft prædiket om hvad det vil sige at være et Guds Barn, end da han selv i Dødens Time barnligt udtalede Taffigelsens Ord til sin Herre og Frelser. Og vi hans Medtjenere i Ordet! o lader os dog heraf lære, hvad det vil sige at forkynde den Herre Jesum i Uforfrænklichkeit, at ogsaa vi maatte bane os en god Wei til vor indre Fuldkommelse, en god Wei til den høiere, den himmelske Helligdom; og lader os her lære

at forstaae, hvad Apostelen siger om Naadegaverne, at hvad enten vi have Profetiens Gave, den skal affkaffes, eller vi have Gaven til at tale i Tunger, den skal affkaffes, eller vi have Kundskabens og Erkjendelsens Gave, den skal affkaffes, men Kjærlighed bliver, Kjærlighed af et reent Hjerte og en god Samvittighed og en ustrømtet Tro, som i et Menneskes Indre er Kilden, der opvælder til et evigt Liv.

Han har tjent vel i Menigheden, han har banet sig selv en god Vej, og erhvervet sig en stor Frimødighed i Troen. Men vi som staae tilbage i Stridens Egne og endnu ikke have bestaaet i den sidste Strid, vi ville med hverandre fornye vor Tro paa Jesum Kristus, ville sige Gud og Faderen Tak for det glade Budskab: Eder er en Frelser født! og for al den Naade han ogsaa har stjænket os ved denne sin tro Tjener. Og idet vi takke, ville vi ogsaa bede. Vi bede for Menigheden, i hvilken denne i Herren hensovede Tjener har udført Tjenestens Gjerning, at Sæden, han har udsaaet, maa bære Frugt i Bestandighed, at Herren ved sin Helligaand fremdeles vil udruste gode og tro Tjenere til hans Evangeliums Befæstelse og Udbredelse iblandt os. Vi bede for hans Menighed, men Tanken vender sig ogsaa til hans Huus og Hjem, og vi bede for hans Efterladte, at Taalmodighedens og Trostens Gud maa være

hos dem, maa være hos den sørgende Hustru. Og hendes Gud er jo hos hende. Thi i den samme Tro, som hendes uforglemmelige Fader allerede plantede i det barnlige Hjerter, i den samme Tro var hun jo forenet med denne sin hensøvede Ægtefælle, med hvem hun har levet de mange velsignelsesrige Aar og for hvem hun har kunnet være saa Meget. Christi Fred vil forklarende udbrede sig over hendes Hjertes den dybe Sorg! Og I, hans Søner, som staae faderløse ved denne Baare: Herren velsigne Eder og bevare Eder! Hvorledes end Guds Forsyn monne kalde og føre Eder, tragter efter at bane Eder selv en god Vej, ikke blot i det Udvortes, men først og fremmest i det Indvortes. Gjører Eders Faders Navn Ære, og bliver Eders Moders Støtte og Trøst og Glæde! Vi bede for alle de Sørgende, de Nærmere og de Fjernere, at Herren vil give os at erfare, at alle Ting maae tjene dem til Gode, som elste Gud!

Og nu vor elskede, i Herren hensøvede Ven, tag vort Farvel med Dig i Graven. Gud være lovet, den, der har levet som Du og er død som Du, han farer ikke ilde, han farer vel! Farvel og Velsignelse fra den store talrige Menighed, fra Gamle og Unge, fra Høie og Lave, fra din Konge, hvem Du var saa tro hengiven, og som idag med sine Nærmeste hædrer Dit Minde i Menighedens Forsamling, og fra hele det Kongelige Huus,

thi trofast hængte Dit Hjerte ved dem Alle, og saa ved dem, som i de fjerne Lande ihukomme Dig i kjærlige Hjerter og slutte sig til dem, der her i Hjemmet have lagt Taknæmmelighedens og Erkjendtlighedens Arandse paa Din Kiste. Farvel og Velsignelse fra saa mangen huuslig Kreds i denne Stad, i hvilken Du har bragt Velsignelse i Sorgen og i Glæden, og fra saa mangen Armodens Bolig, hvor Du har lindret Nøden i det skjulte, og fra saa mangen eenlig Sjæl, som Du har trøstet. Farvel og Velsignelse fra Dine Medtjenere, i hvis Hjerter du har sat Dig et uforjængeligt Minde, og fra Dine Narmeste og Dine Venner; thi som Du var den kjærligste Søn, den kjærligste Broder, saaledes var Du ogsaa en fuldtro Ven. Du var det ogsaa for den, hvis Lod det blev i denne tunge Time at tale ved Din Kiste, og som i Dig har tabt den, han fra Ungdommens Dage har kunnet nævne som sin Sjæls Fortrolige, fra hiin vor Ungdoms lyse Morgenrøde, da vi mødtes i den fælleds Tro paa Herren, mødtes i hine første Disciples Bekjendelse: Vi have fundet Messias*!) have fundet ham, der løser os Tilvarelsens Gaade, ham som Verden kalder den Vise fra Nazareth, men hvem vi kalde den Faderens Eenbaarne, den Herlighedens Herre. Tak for Dit trofaste Venskab, Din uforandrede

*!) Job. 1, 42.

Kjærlighed gennem vor Samvandring's mange Aar, for Timerne i Helligdommen, da vi med hinanden udførte Evangelistens Gjerning ved den samne Menighed, og for Timerne i det stille Kammer, naar Du paa Herrens Dag besøgte mig i Aftenstunden og vi med hinanden samtalede om de Ting, der høre til Guds Rige, samtalede om det der hørte til Embedets Gjerning, idet ogsaa den Betsignelse blev mig skjænket, i de sidste Aar at have Dig til min nærmeste Medarbejder i Omsorgen for Menighederne. Tak for Dit forstandige, befindige Raad, og for al Bestyrkelse og Opmuntring og Beroligelse som Du har bragt mig under mit Livs Strid, idet Du ogsaa har været mig en Sjælesørger i Ordets fulde Betydning. Farvel og Betsignelse fra mig og alle mine, — indtil vi atter mødes i Helligdommen der ikke er gjort af Menneskehænder.

All Naadens Gud der kaldte os til sin evige Herlighed i Christo Jesu efter en kort Tids Lidelse, han berede, styrke, bekræfte og grundfæste os! Ham være Ære og Priis i Menigheden i Evigheds Evighed. Amen.

Paa Undertegnedes Forlag er udkommen og at
faae i alle Landets Boglader:

Portrait

af

Stiftsprovst, Kongelig Confessionarius

J. H. Paulli.

Efter Photographi.

lithographeret af S. W. Tegner i Tegner & Ritten-
dorffs lithographiske Etablissement.

Stort Format.

Priis 2 Rdl.

Gyldendalske Boghandel. — Th. Lind.